

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 382/2025
04.06.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Јасмине Симовић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Драган Перишић, адвокат из ..., против туженог АД "Електропривреда Србије" Београд, Огранак РБ "Колубара" Лазаревац, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2349/24 од 02.07.2024. године, у седници одржаној 04.06.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2349/24 од 02.07.2024. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2349/24 од 02.07.2024. године и пресуда Основног суда у Убу П1 17/23 од 14.03.2024. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П1 17/23 од 14.03.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да му на име накнаде штете по основу разлике у заради за период од 01.01.2021. године до 31.12.2022. године, исплати појединачне месечне износе, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости па до коначне исплате, као и да на те износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно социјално и пензијско осигурање запослених код надлежног РФ ПИО. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 111.085,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2349/24 од 02.07.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда је потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију, побијајући је из свих законских разлога, с позивом на одредбу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају посебна ревизија је дозвољена јер је потребно тумачење права о примени одредби Колективног уговора, па је Врховни суд одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је запослен код туженог, у погону „Тамнава запад“. У периоду од 01.01.2021. године закључно са 31.12.2022. године, тужени тужиоцу није исплатио зараду у складу са ПКУ, јер је у 2021. години тужиоцу исплатио зараду по просечној вредности радног сата од 221,31 динара, која је нижа од просечне вредности радног сата из 2020. године (226,76 динара), а у 2022. години исплатио је зараду по просечној вредности радног сата од 219,91 динара, која је нижа од просечне вредности радног сата из 2021. године (221,31 динара). Разлика између исплаћене зараде тужиоцу и зараде која је требала да буде исплаћена по вредности радног сата у складу са ПКУ туженог износи 29.624,33 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили, налазећи да је тужени тужиоцу причинио штету, јер му у утуженом периоду није исплаћивао зараду на начин прописан одредбом члана 31. став 3. Посебног колективног уговора, што је утврђено на основу налаза и мишљења судског вештак економско-финансијске струке.

По оцени Врховног суда, овакво становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 104. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/2018), прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (став 1.). Запосленима се гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца (став 2.); у случају повреде из става 2. овог члана, запослени има право на накнаду штете (став 5.). На основу одредбе члана 105. истог Закона, зарада из члана 104. став 1. Закона о раду, састоји се од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавцу (награде, бонусе и слично) и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду (став 1.). Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматра се зарада која садржи порез и допринос који се плаћају из зараде (став 2.).

Одредбом члана 107. Закона о раду, прописано је да се основна зарада одређује на основу услова утврђених Правилником потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и временаведеног на раду (став 1). Општим актом утврђују се елементи за обрачун и исплату основне зараде и зараде по основу радног учинка из става 1. и 2. овог члана (став 3.).

Конвенција бр. 98. Међународне организације рада о праву на организовање и колективно преговарање, дефинише обавезу, у складу са националним законодавством, предузимања мера за подстицање и унапређивање пуног развоја и употребе механизма добровољног преговарања између послодавца или удружења послодаваца и синдиката, у циљу утврђивања услова рада, колективним уговорима. Закон о раду Републике Србије, усаглашен је са међународним конвенцијама и у својим члановима (3, 240, 242, 249, 254, 256) дефинише процес колективног уговарања. Тако је прописано да колективни уговори могу бити општи, посебни и колективни уговори код послодавца. Посебан колективни уговор за јавна предузећа и јавне службе закључују оснивач, односно орган који он овласти и репрезентативни синдикат. Суштина колективног уговора је да се његово правно дејство односи на све припаднике колектива, без обзира на то да ли су они, индивидуално, дали сагласност за његово закључење.

У конкретном случају, тужиоцу је зарада, у утуженом периоду, исплаћивана на основу уговора о раду који је закључен са послодавцем (туженим), а на основу Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије. Тај уговор, зараду, накнаду зараде и друга примања регулише у глави VII, тако што је у члану 28. предвиђено да се зарада запосленог утврђује уговором о раду у складу са колективним уговором, а за лица која обављају послове директора у складу са одлукама надлежних органа послодавца. Запосленима се гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности које остварују код послодавца. Зарада се састоји од: 1) зараде коју је запослени остварио за обављени рад и времеведено на раду; 2) зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавцу (награде, бонусе и слично); 3) других примања запосленог по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду. Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматра се зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде. На основу члана 29. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, зарада за обављени рад и времеведено на раду састоји се од: 1) основне зараде; 2) дела зараде за радни учинак; 3) увећане зараде. Основна зарада запосленог је предвиђена чланом 30. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије и обухвата: 1) коефицијент посла радног места; 2) вредност радног сата и 3) месечни фонд остварених радних сати. Вредност радног часа предвиђена је у одредби члана 31. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, тако што послодавац, односно директор ЈП ЕПС-а, директор ЈП, директор ОДС-а, директор Привредног друштва које је основао ЈП ЕПС и Синдикат радника ЕПС-а и репрезентативни синдикати ЈП, односно репрезентативни синдикати привредног друштва које је основао ЈП ЕПС, у складу са годишњим програмом пословања споразумно утврђују вредност радног часа. Просечну вредност радног часа за наредну годину, споразумно утврђују послодавац и синдикат пре доношења годишњег програма пословања. Просечна зарада у текућој календарској години не може бити мања од просечне зараде у претходној календарској години (став 3.). На основу члана 33. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, новчани износ основне зараде запосленог, који је одређен уговором о раду, обрачунава

се множењем последње познате вредности радног часа, коефицијента посла радног места и месечног фонда од 174 часова рада (став 1.). Новчани износ основне зараде утврђен уговором о раду запосленог мења се у зависности од промене вредности радног часа и месечног фонда остварених часова рада у месецу за који се обрачунава зарада (став 2.).

Дакле, под просечном зарадом предвиђеном одредбом члана 31. став 3. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије сматра се просечна зарада код послодавца. Колективни уговор је резултат споразума постигнутог између послодавца и репрезентативних синдиката о просечној вредности радног часа за све запослене код послодавца, јер је то предмет договарања. Правна природа колективних уговора је да они производе правна дејства за сва лица која припадају одређеној групи (колективу), па је јасно да послодавац и репрезентативни синдикати не преговарају о просечној вредности радног часа, и с тим у вези просечној заради сваког појединачног члана колектива, већ то чине за колектив, као целину.

У конкретном случају, свој закључак о исплати ниже зараде, нижестепени судови засновали су на налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке који је, сагласно задатку суда, као параметар за утврђивања евентуалне разлике у исплаћеној заради, користио просечну зараду у текућој календарској години у односу на претходну календарску годину за тужиоца, утврђујући просечну вредност радног сата за тужиоца у 2020, 2021. и 2022. години, иако је сагласно одредби члана 31. став 3. ПКУ требало уврдити просечну зараду свих запослених код туженог ради утврђивања да ли је тужиоцу у наредној години у односу на претходну исплаћена нижа зарада.

У поновном поступку првостепени суд ће, а поступајући по примедбама из овог решења, чињенично стање у потпуности и правилно утврди како би потом имао могућност да правилном применом материјалног права донесе нову одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода, на основу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић